

NORGES HØYESTERETT

Den 17. juli 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Endresen, Normann og Ringnes i

HR-2015-01522-U, (sak nr. 2015/1380), straffesak, anke over kjennelse:

A (advokat Arve Opdahl)

mot

Den offentlige påtalemyndighet

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder videre anke over kjennelse om varetektsfengsling på grunn av bevisforspillelsesfare, jf. straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 2, og beslutning om opphevelse av referatforbud, jf. domstolloven § 129 fjerde ledd første punktum.
- (2) A, født 00.00.1965, ble 10. juni 2015 pågrepet og dagen etter varetektsfengslet, siktet for overtredelse av straffeloven § 204a første ledd bokstav a. Siktelsen ble 8. juli 2015 utvidet til også å gjelde overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ. Samme dag begjærte påtalemyndigheten fortsatt fengsling av A i fire uker i full isolasjon, under henvisning til at det forelå bevisforspillelsesfare.
- (3) Sør-Trøndelag tingrett avsa 9. juli 2015 kjennelse med slik slutning:

"A, født 00.00.1965, kan fortsatt holdes i varetektsfengsel inntil noe annet bestemmes av påtalemyndigheten eller retten, men ikke ut over 6. august 2015 kl 1600.

Han undergis brev- og besøksforbud i samme periode, og med fullstendig isolasjon inntil 23. juli 2015 kl 1600."
- (4) Tingretten traff samtidig beslutning etter domstolloven § 129 fjerde ledd første punktum om å oppheve referatforbudet etter § 129 første ledd, under forutsetning av at "navn, identiteter, kallenavn til impliserte ikke viderefremidles".
- (5) A anket over både fengslingskjennelsen og beslutningen om å oppheve referatforbudet. Frostating lagmannsrett avsa 10. juli 2015 kjennelse med slik slutning:

"Anken forkastes."

- (6) A har anket til Høyesterett. Han har i korte trekk gjort gjeldende:
- (7) Siktelsen for overtredelse av straffeloven § 195 er ikke tilstrekkelig konkretisert til at den siktede har reell mulighet til å ivareta sitt forsvar.
- (8) Ved vurderingen av bevisforspillelsesfaren har lagmannsretten bygget på en hypotetisk risiko som ikke er tilstrekkelig forankret i konkrete faktiske forhold.
- (9) For så vidt gjelder forholdsmessigheten av fortsatt fengsling, har lagmannsretten unnlatt å vurdere fengslingens lengde opp mot de etterforskingsskritt som gjenstår. Retten har heller ikke drøftet virkningene av restriksjonene som den siktede er underlagt, eller sett forholdsmessigheten i lys av hva mistanken i realiteten dekker.
- (10) Lagmannsretten har ikke i tilstrekkelig grad begrunnet avgjørelsen om å opprettholde beslutningen om å oppheve referatforbudet fra fengslingsmøtet.
- (11) A har påstått seg løslatt, eventuelt at lagmannsrettens kjennelse oppheves.
- (12) *Påtalemyndigheten* har sluttet seg til lagmannsrettens kjennelse. Det er også vist til tidligere påtegninger i saken hvor grunnlaget for siktelsen er nærmere beskrevet, og hvor det er angitt at politiet har behov for å holde den siktede fengslet inntil personer som han har "chattet" med og om, er identifisert og avhørt. Påtalemyndigheten har ikke nedlagt påstand.
- (13) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at anken er en videre anke over kjennelse om varetektsfengsling og beslutning om opphevelse av referatforbud. Utvalgets kompetanse er for begge avgjørelsers vedkommende begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. straffeprosessloven § 388 første ledd.
- (14) I anken er det for det første anført at siktelsen for overtredelse av straffeloven § 195 første ledd første straffalternativ ikke er tilstrekkelig konkretisert. Handlingen som ligger til grunn for denne posten i siktelsen, er beskrevet slik:
- "Forut for 7. november 2014 i Trondheim og/eller andre steder, hadde han seksuell omgang med en eller flere for politiet ukjente jenter under 14 år."**
- (15) Siktelsen er generelt utformet, men må vurderes i lys av de bevis som ligger til grunn for den, og som den siktede har tilgang til, jf. HR-2014-2018-U avsnitt 6. Det fremgår av saksdokumentene at siktelsen for overtredelse av straffeloven § 195 bygger på uttalelser som den siktede har kommet med ved "chatting" på internett, og at den siktede selv er kjent med hvilke uttalelser det dreier seg om og har fullt innsyn i de beslaglagte loggene fra samtalerne hvor uttalelsene fremkommer. Disse opplysningene gir etter ankeutvalgets syn den siktede tilstrekkelig mulighet til – på dette stadium av etterforskningen – å imøtegå anklagen.
- (16) På grunnlag av de opplysninger siktede har gitt i "chattene" har lagmannsretten funnet at det foreligger skjellig grunn til mistanke. Dette kan ikke overprøves av utvalget. Om grunnvilkåret for fengsling er oppfylt avgjøres av lagmannsretten, som foretar en selvstendig vurdering av dette også ved en eventuell begjæring om forlengelse av fengslingen. Politiet vil forøvrig også i fengslingsperioden vurdere grunnlaget for fortsatt fengsling etter at avhør av niesen er gjennomført, og det er etablert hvem siktede har "chattet med".

- (17) Anken retter seg videre mot lagmannsrettens vurdering av det spesielle fengslingsvilkåret i straffeprosessloven § 171 første ledd nr. 2, som forutsetter at det er "nærliggende fare" for at den siktede vil forspille bevis i saken. Lagmannsretten har korrekt lagt til grunn at muligheten for bevisforspillelse må være konkret og reell, og at det kreves sannsynlighetsovervekt for at den siktede ved løslatelse vil benytte muligheten. Det er også angitt hvilken form for bevisforspillelse det er fare for – at den siktede vil kontakte og påvirke "impliserte i saken". Ankeutvalget kan imidlertid ikke se at det fremgår verken direkte av lagmannsrettens kjennelse, eller av dens henvisning til tingrettens kjennelse, hvilke konkrete forhold i saken som underbygger denne faren, jf. Rt-2011-946 avsnitt 14 og Rt-2012-513 avsnitt 11.
- (18) Tingretten har i generelle ordelag angitt at det er vesentlig for politiets arbeid med å identifisere personer som den siktede har "chattet" med, at den siktede ikke gis anledning til å kontakte disse personene. Til dette har lagmannsretten tilføyd at etterforskningen retter seg mot "et svært spesielt miljø, hvor det må legges til grunn at impliserte personer i liten grad vil være villige til å bidra med opplysninger og således vanskeliggjør etterforskningen". Det er imidlertid ikke vist til omstendigheter knyttet til den siktedes atferd eller uttalelser som tilsier at han vil forsøke å kontakte slike "impliserte personer" eller på annen måte vanskeliggjøre etterforskningen. Vurderingen er således etter ankeutvalgets syn ikke forankret i sakens konkrete faktiske forhold.
- (19) Det er ved vurderingen av om lagmannsretten på tilstrekkelig konkret grunnlag har konkludert med at det er fare for bevisforspillelse også lagt vekt på at lagmannsretten ikke har drøftet på hvilket grunnlag man kan legge til grunn at siktede har kunnskap om hvem han har "chattet" med. Det legges til grunn at selv om politiet er i stand til å identifisere den enkelte deltaker bak den enkelte IP-adresse, vil disse opplysningene ikke være kjent for de øvrige deltakere uten at de får særskilte opplysninger om kontaktdetaljer. Det er uklart hvordan deltakerne i "chattene" skulle kunne kommunisere dette uten at det fremgår av chattene.
- (20) Det er heller ikke berørt i lagmannsrettens kjennelse hvordan muligheten til kommunikasjon til de aktuelle IP-adresser kan innebære fare for bevisforspillelse.
- (21) Lagmannsrettens kjennelse må på denne bakgrunn oppheves.
- (22) Den ankende part har også angrepet lagmannsrettens forholdsmessighetsvurdering, samt begrunnelsen for avgjørelsen av anken over beslutningen om delvis å oppheve referatforbudet for fengslingsmøtet. Ettersom lagmannsrettens kjennelse nå oppheves på annet grunnlag, går ankeutvalget ikke nærmere inn på anførselene på disse punktene.
- (23) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

Lagmannsrettens kjennelse oppheves.

Kristin Normann
(sign.)

Clement Endresen
(sign.)

Arne Ringnes
(sign.)

Riktig utskrift: